

Згідно з даними Національного банку України («НБУ»), частка непрацюючих кредитів (NPLs) в банківській системі України становить 48,9%, що дорівнює 562 809 млн. гривень (близько 15 млрд. доларів США) знецінених фінансових ресурсів [5]. Негативні явища із нагромадженням непрацюючих кредитів банків («NPLs») не можуть бути призупинені чи усунені без застосування інноваційного підходу у політиці ризик-менеджменту, кредитування та в процесі вибору об'єктів інвестування на основі цифрових технологій.

Використані джерела

1. Estelle Xue Liu and Mr. Alfred. Stay Competitive in the Digital Age: The Future of Banks (2021).-URL: <https://www.elibrary.imf.org/view/journals/001/2021/046/article-A001-en.xml>
2. Найбільші банки світу об'єдналися для управління ризиками, пов'язаними зі зміною клімату).-URL: <https://interfax.com.ua/news/greendead/791379.html>
3. Fintech - statistics & facts (2021)).-URL: <https://www.statista.com/topics/2404/fintech/>
4. Value of venture capital fintech investments in Latin America from 2016 to 2020).-URL: <https://www.statista.com/statistics/1101481/latin-america-venture-capital-fintech-investment/>
5. Венчурні інвестиції у фінтех залишаються стабільними (2020)).-URL: <https://home.kpmg/ua/uk/home/media/press-releases/2020/09/venchurni-investitsiyi-u-fintekh-zalishayutsya-stabilnymy.html>

*Назаренко С.М., аспірант кафедри економіки бізнесу
Перерва П.Г., д.е.н., проф., завідувач кафедри економіки бізнесу
Національний технічний університет «ХПІ»
pgpererva@gmail.com*

ОЦІНЮВАННЯ АУТСОРСИНГУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Аутсорсинг інформаційних технологій стає вигідним для компаній, тому що його вартість у рази менша, ніж утримання власного кваліфікованого спеціаліста. Також у компаніях, що спеціалізуються на аутсорсингу, працюють досвідчені фахівці, які краще та ефективніше вирішують складні проблеми своїх клієнтів. ІТ-фахівці з аутсорсингових компаній забезпечують своєчасне запобігання аваріям та контроль ІТ-інфраструктури [1-5]. На наш погляд, при оцінці ефективності аутсорсингу інформаційних технологій підприємству слід брати до уваги і кількісні і якісні показники. Виходячи з цього, важливим є розрахунок потенційного економічного ефекту від впровадження аутсорсингу. У міжнародній практиці сформувалося декілька підходів до оцінки ефективності аутсорсингу. Застосування кожного з методів залежить від наявних ресурсів на підприємстві.

Найбільш популярними є бюджетний та проектний підходи [1, 2, 4]. Бюджетний підхід застосовується найчастіше для оцінки проектів з впровадження ІТ-технологій у компанію. За формою він є таблицею складеного ІТ-портфеля підприємства. У ньому містяться повні описи бізнес процесів підприємства, а також певні настанови з оптимізації коштів. Згідно з сучасною фінансовою теорією існує чотири способи підрахунку ефективності певного проекту для компанії: повернення інвестицій, термін окупності, чистий прибуток проекту, внутрішня рентабельність.

Для розрахунку чистої теперішньої вартості (NPV) або внутрішньої рентабельності потрібно вести облік багатьох параметрів, які часто складно отримати на підприємстві.

В самому загальному випадку рекомендуємо для використання загальновідомої формулу розрахунку економічної ефективності [1, 2].

$$E_{\text{аут}} = (\sum B_{\text{вп}}) / (\sum B_{\text{аут}}), \quad (1)$$

де $E_{\text{аут}}$ - ефективність аутсорсингу; $E_{\text{вп}}$ - сума витрат на виконання функцій інформаційних технологій за допомогою внутрішніх ресурсів; $B_{\text{аут}}$ - сума витрат на виконання функцій інформаційних технологій за допомогою аутсорсингу.

Якщо ефективність аутсорсингу $E_{\text{аут}} > 1$, то економічний ефект позитивний, його варто впроваджувати. Якщо ефективність $E_{\text{аут}} < 1$, то ефект негативний, а отже, віддавати частину функцій

на аутсорсинг є економічно не виправдано. Даний підхід до оцінки ефективності є базовим, допомагає тим самим на логічному рівні визначити ефект від впровадження. За необхідністю можна провести подальші детальні розрахунки *NPV*, внутрішньої норми доходності (*ROI*) та ін.

Таким чином, від впровадження аутсорсингу очікується економія ресурсів, відповідне зменшення витрат та, що, на нашу думку, є найбільш важливим, підвищення рівня якості інформаційного забезпечення підприємства. Для економічного оцінювання і отримання більш обґрунтованих оцінок аутсорсингових послуг необхідно використовувати інформацію, яка відтворює досвід практичного використання рекомендованого методу дослідження ефективності на протязі певного періоду часу. Перед тим, як провести впровадження інформаційного аутсорсингу на промисловому підприємстві топ-менеджменту слід здійснити ретельний аналіз економічної ефективності та оцінку ризиків. Для спрощення цих процедур можна залучити до співпраці незалежних консультантів з аутсорсингу бізнес-процесів. Застосування практичного досвіду управління аутсорсингом підвищить ймовірність його успішної реалізації і, як наслідок, виведе підприємство на новий рівень конкурентоспроможності в умовах глобальної економіки. Отже, впровадження аутсорсингу інформаційних технологій є складним та комплексним процесом, для успішного виконання якого необхідно проводити ретельний аналіз ризиків, оцінку економічної ефективності, контроль та правильно вибрати методіку його реалізації.

Необхідно зазначити, що розвиток управлінських та інформаційних технологій останніми десятиріччями привів до появи усе більш масштабних і дорогих корпоративних інформаційних систем, що вимагають особливих підходів до оцінки їх продуктивності та ефективності. Багато авторів, до яких відносять Р. Дж. Клеппер, Б. Квеку-Муата та ін. [1], підвищення ефективності інформаційних систем пов'язують саме з комерційним використанням ІТ-аутсорсингу. Активний розвиток інформаційних технологій на підприємствах та в організаціях, поява в їх діяльності інноваційних технологій у сфері використання інформаційно-комунікаційних послуг нагально потребують подальшого удосконалення та розвитку нових методів прийняття управлінських рішень щодо економічного обґрунтування передачі деяких інформаційно-технологічних сервісів підприємства на аутсорсинг та вибору постачальників такого роду сервісів із за меж підприємства.

ІТ-аутсорсинг як система надання інформаційно-технологічних послуг організаціям іншими фірмами показує значний розвиток за останні десятиріччя, особливо надання можливості використовувати програмні додатки на умовах оренди (*APS*, *Application Service Providing*). Зростання ролі інформаційних систем, з одного боку, та збільшення витрат на них – з іншого, потребують розроблення нових підходів до підвищення їх ефективності. Розглядаючи варіанти ІТ-аутсорсингу стосовно використання складних інформаційних систем, неможливо обійти такі їх різновиди, як хмарні технології. У сучасному розумінні вони являють собою засоби обробки даних через Інтернет. Серед них, як правило, розрізняють: надання послуг використання програмного забезпечення (*Software-as-a-Service*, *SaaS*), надання можливості використання програмно-технічної платформи (*Platform-as-a-Service*, *PaaS*), надання послуг використання інфраструктури, що реалізується зазвичай як оренда віртуальних серверів (*Infrastructure-as-a-Service*, *IaaS*) [3].

Таким чином, використання моделі обґрунтування рішень щодо переведення окремих функцій інформаційної служби на аутсорсинг у комплексі з моделлю вибору постачальника аутсорсингових послуг дозволить застосовувати новітні технологічні рішення в розвитку інформаційної системи та підвищувати її загальну та інституціональну ефективність.

Використані джерела

1. Назаренко С.М., Перерва П.Г. Дослідження методів визначення ефективності ІТ-аутсорсингу. *Вісник НТУ «ХПІ» (економічні науки)* : зб. наук. пр. Харків : НТУ «ХПІ», 2021. № 2. С. 73-83
2. Назаренко С.М., Перерва П.Г. Методичний підхід до оцінювання ефективності використання ІТ-аутсорсингу. *Маркетинг і цифрові технології*. 2021. Т.5, №3. С. 18-29.
3. Tkachova, N.P., Pererva P.G., Kobielieva, T. O. Investigation of the role of venture companies in the early stages of the product life cycle // Науковий вісник Полісся. 2017. № 2 (10), ч. 2. С. 144-149. doi.org/10.25140/2410-9576-2017-2-2(10)-144-149
4. Tkachov M.M., Pererva P.G., Kobielieva T.O., Tkachova, N.P., Diachenko T.A. Management of relations with enterprise stakeholders based on value approach // *Problems and Perspectives in Management*. 2021. Vol. 19, Iss. 1. P. 24-38. doi.org/10.21511/ppm.19(1).2021.03

5. Товажнянский В.Л., Перерва П.Г., Кобелева Т.А., Гладенко И.В. Мониторинг производственно-коммерческой деятельности промышленного предприятия // Вестник Нац. техн. ун-та "ХПИ": сб. науч. тр. Темат. вып. : Технический прогресс и эффективность производства. – Харьков: НТУ "ХПИ", 2009. №36-1. С. 12-22. <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/32103>

*Назаренко С.М., аспірант кафедри економіки бізнесу
Перерва П.Г., д.е.н., проф., завідувач кафедри економіки бізнесу
Національний технічний університет «ХПІ»
pgpererva@gmail.com*

ОБГРУНТУВАННЯ ПРИНЦИПІВ МАРКЕТИНГУ АУТСОРСИНГУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Маркетинг ІТ-аутсорсингу - це послідовний безперервний процес розробки форм, методів, оціночних показників ринкової участі аутсорсера задля досягнення комерційних цілей своєї діяльності. Розвиток ринкових відносин в Україні дозволяє стверджувати, що процес управління ІТ-аутсорсингом забезпечує успішне позиціонування послуг аутсорсера з урахуванням факторів зовнішнього та внутрішнього ділового середовища на основі гнучкого використання інформаційного простору. Найчастіше розробка маркетингових технологій виходу ринку фірми-аутсорсера починається з комплексної оцінки чинників макро- і мікроринкового середовища функціонування аутсорсингової фірми [1-5].

Маркетинг ІТ-аутсорсингу так чи інакше пов'язаний з дослідженням, позиціонування та просуванням на ринок інформаційних продуктів. На наш погляд, інформаційний продукт – добре структурована, об'єктивна та досить повна інформація, перероблена та складена експертом, професіоналом у своїй сфері. В цьому сенсі мають велике теоретико-практичне значення певні характерні особливості інформаційного продукту, до яких пропонується віднести [1, 2]:

а) інформаційний продукт - це результат праці, породження чи наслідок обробки інформаційного ресурсу;

б) інформаційний продукт може бути (за бажанням власника) залучений в економічний обіг, наслідком якого може виступати, наприклад, перехід права власності;

в) інформаційний продукт завжди відповідає потребам тих чи інших споживачів, тобто має всі ознаки товару;

г) при створенні інформаційного продукту необхідно враховувати дві позиції: позицію споживача інформації (замовника, покупця), якому потрібна інформація певної спрямованості, а також позиція власника так як цей продукт має всі ознаки оригінальності як об'єкт інтелектуальної власності.

Для ефективного використання маркетингового супроводу послуг ІТ-аутсорсингу, на наш погляд, необхідно сформулювати та обґрунтувати відповідні принципи, дотримання яких дозволяє фірмі-аутсорсеру та його маркетинговій службі ефективно виконати завдання, що стоять перед ними.

Принцип організаційної поведінки є основним у здійсненні системи ІТ-аутсорсингу. Основними складовими цього принципу є:

- якість виконання прийнятих стратегій – характеризує наявність чіткої послідовності виконання етапів маркетингової програми;

- профілактика підприємницького ризику – характеризує ступінь волатильності (непередбачуваності) ринку ІТ-послуг та дії щодо її зменшення;

- сервісний потенціал – характеризує рівень якості обслуговування споживачів, що створює додаткові конкурентні переваги ІТ-аутсорсера;

- корпоративна культура ІТ-аутсорсера – створює йому необхідний імідж, сприяє встановленню ринкових взаємозв'язків з органами влади, споживачами, інфраструктурою ІТ-ринку.

Принцип компетентності (професійності керівництва та персоналу) поставщика ІТ-послуг забезпечує високий рівень якості ІТ-послуг. Характеризується рівнем знань, умінь та навичок персоналу.